

MÚSICA

1. Presentació.

La música és present en la vida de les persones des dels orígens i ens identifica com a éssers individuals, socials i culturals.

L'art musical és un tret identificatiu de qualsevol societat i és part fonamental de la cultura, per aquesta raó, està en l'educació des de la infantesa. A més, la música és un mitjà d'expressió d'idees, pensaments i emocions que contribueix al desenvolupament cognitiu, emocional i psicomotor de l'ésser humà.

Des del punt de vista educatiu, la matèria de Música permet assolir els objectius de l'educació bàsica, afavorint que l'alumnat adquireisca les competències que li permeten desenvolupar el sentit de responsabilitat per a adoptar hàbits de vida saludable; planificar un projecte de vida personal; establir una actitud activa cap a la protecció del medi ambient; exercir un judici crític, ètic i estètic respecte a l'ús de noves tecnologies; i fer seus els valors democràtics participant de manera activa i adoptant una cultura de respecte cap a la diversitat.

La Música en l'Educació Secundària Obligatoria contribuirà al perfil d'eixida de l'alumnat mitjançant el treball de les capacitats, que li permeten el desenvolupament de les competències clau en relació amb els principals desafiaments i reptes del segle XXI. Dins de les competències clau, es promou l'ús del mètode científic, l'esperit emprenedor, la iniciativa personal, social i d'aprendre a aprendre, la destresa digital i la competència ciutadana, i es fomenta sempre la correcta expressió i correcció oral i escrita. El treball de totes aquestes de manera interrelacionada, juntament amb el foment de la competència de consciència i expressió culturals, afavoreix que l'alumnat siga competent en matèria musical.

Des dels principis educatius actuals, cal oferir una educació de qualitat a tota la ciutadania sota el binomi d'excel·lència i d'equitat en tots els nivells del sistema educatiu. La música ha de contribuir a desenvolupar les competències clau per a fomentar les destreses artístiques i musicals, ja que permet l'adquisició i el desenvolupament de les capacitats necessàries per a obtenir un perfil d'eixida propi de l'ensenyament secundari, on l'alumnat estarà capacitat per a percebre i analitzar, així com interpretar i crear obres de diferents manifestacions culturals i artístiques des del respecte a un mateix, a la salut, als hàbits personals i socials i, sobretot, fomentant la creativitat com a eina fonamental per a expressar-se i comprendre els llenguatges artístics i musicals des d'una perspectiva coeducativa, inclusiva i seguint les directrius del Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA).

L'aprenentatge de la música en l'Educació Secundària Obligatoria parteix de l'àrea d'Educació Artística en l'Educació Primària que, en la nostra comunitat, es desdobra en les àrees de Música i Dansa, d'una banda, i Educació Plàstica i Visual, d'una altra. La matèria de Música en Secundària Obligatoria es podrà ampliar en estudis relacionats amb el món de les arts o el Batxillerat.

En aquest document, es presenten els diferents apartats que conformen el currículum de la matèria de Música: competències específiques, connexions de la matèria, sabers bàsics, situacions d'aprenentatge i criteris d'avaluació.

En primer lloc, les cinc competències específiques de la matèria de Música defineixen els aprenentatges que l'alumnat ha d'adquirir quan finalitze l'etapa secundària. Aquestes cinc competències estan relacionades, en més o menys mesura, amb cadascun dels blocs de sabers,

que seleccionen, al mateix temps, els continguts bàsics sense els quals no seria possible desenvolupar-les.

En el document, s'inclou un apartat de connexions que fa referència a les relacions de cadascuna d'aquestes cinc competències amb la resta de la matèria i d'altres de l'etapa i, al mateix temps, amb les competències clau, que són les que s'han d'adquirir per al ple desenvolupament personal, social i professional de l'alumnat.

L'apartat següent, els sabers bàsics, són el grup de coneixements per al conjunt de les competències de la matèria o els coneixements que tot l'alumnat ha d'adquirir al final de l'etapa secundària. S'ha estructurat l'àrea en dos blocs interrelacionats que s'han de treballar de manera integrada amb els corresponents subblocs. El primer, Percepció i anàlisi, pretén aprofundir en els contextos musicals i culturals, així com els elements del so i l'estructura musical que conformen el llenguatge musical. En el segon bloc, Interpretació i creació, s'aborda el fenomen musical en el vessant més vivencial mitjançant la improvisació, la interpretació i la creació amb la finalitat de fomentar l'expressió vocal, instrumental i corporal, i la realització de projectes artístics i multidisciplinaris, fomentant l'ús de les noves tecnologies.

En les situacions d'aprenentatge, es presenten un conjunt de principis que orienten com organitzar activitats articulades perquè l'alumnat pugua assolir certes finalitats o propòsits educatius en la matèria de Música.

Finalment, l'apartat referent als criteris d'avaluació estableix el grau d'aprenentatge que s'espera que haja assolit l'alumnat en les diferents competències específiques. Cada competència comporta diferents criteris d'avaluació, en els quals es diferencia el nivell d'assoliment de cadascun dels cursos en els quals s'imparteix.

2. Competències específiques.

2.1. Competència específica 1.

Analitzar propostes musicals, corporals i multidisciplinàries de diferents èpoques i estils per mitjà de la percepció activa, relacionant els elements estructurals i tècnics, amb sentit crític i valorant la diversitat cultural que representen.

2.1.1. Descripció de la competència.

En la formació d'una ciutadania crítica, sensible i respectuosa davant de la diversitat cultural, resulta fonamental la identificació i l'anàlisi dels elements que configuren les propostes musicals, corporals i multidisciplinàries a partir de la percepció i l'apreciació com a impulsors del desenvolupament personal. En el procés de percepció activa, tenen un paper important l'atenció i la memòria. Aquesta capacitat suposa un mitjà adequat per a reconèixer i relacionar els elements estructurals i tècnics de propostes de diferents autors o autores, èpoques i estils, a través de canals diferents, propiciant la trobada amb contextos diversos en què es duu a terme aquesta experiència: context físic (aula, auditoris o teatres, entre altres) i/o virtual.

L'acostament a les produccions a partir dels elements musicals és present al llarg de l'Educació Primària. En l'etapa de secundària s'incidirà en la capacitat de relacionar aquestes propostes amb altres de cultures, èpoques i estils diferents, inclosos els referents més pròxims geogràficament i temporalment, en estreta relació amb els estils musicals escoltats en la quotidianitat individual.

Per a desenvolupar un aprenentatge gradual i durador, l'alumnat ha d'anar relacionant els sabers i la cultura musical adquirida amb les propostes noves. A partir d'aquest aprenentatge significatiu, estarà en disposició de fer connexions amb altres formes culturals mitjançant l'anàlisi

crítica, oral i escrita, utilitzant una terminologia musical correcta, amb la possibilitat de basar-se en mitjans visuals i/o audiovisuals, i reconeixent i respectant la diversitat que les genera.

Aquest coneixement proporciona una base sòlida per a descobrir i valorar les diverses manifestacions des de l'antiguitat fins als nostres dies, així com les institucions culturals que les produeixen i protegeixen.

D'altra banda, el paper de la dona en el context històric i musical afavoreix un acostament a la perspectiva de gènere, que permet identificar els mites, els estereotips i els diferents rols, transmesos a través de la música i la dansa en les diferents professions que hi intervenen.

Respecte de l'aprenentatge adquirit per l'alumnat quan finalitze el primer curs, partim de la capacitat pròpia de focalitzar l'atenció, a partir de la qual hauria de ser capaç d'identificar els elements estructurals i tècnics referits a les característiques fonamentals que defineixen els diferents gèneres i estils pel que fa a la forma, la instrumentació, el tipus de veus i el tipus d'agrupacions, així com la percepció d'elements en propostes multidisciplinàries. És convenient fer un acostament al context cultural més pròxim de l'alumnat per a poder establir una connexió directa amb els sabers i els interessos propis amb l'objectiu d'anar incorporant propostes musicals i dansístiques representatives del patrimoni.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de ser capaç d'analitzar i relacionar els elements estructurals i tècnics d'èpoques i cultures diferents, argumentant judicis crítics a partir dels coneixements adquirits i amb una terminologia adequada, amb la participació en tertúlies i debats, mostrant interès i respecte mitjançant una actitud atenta, positiva i amb respecte per la diversitat. El grau de maduresa li hauria de permetre fer els processos de percepció activa de manera autònoma, individual i grupal, utilitzant recursos digitals i TIC.

2.2. Competència específica 2.

Relacionar els elements, les característiques i les representacions gràfiques del so, els instruments i la veu a partir de l'anàlisi auditiva i visual amb el plantejament de solucions a les agressions acústiques de l'entorn.

2.2.1. Descripció de la competència 2.

L'entorn que envolta l'alumnat és un espai que possibilita la percepció, el reconeixement i l'anàlisi de diferents estímuls visuals i sonors. El plantejament en l'Educació Secundària permet una aproximació més analítica que en etapes anteriors, amb el propòsit de poder reconèixer i utilitzar les qualitats del so de manera individual i en el seu conjunt. D'aquesta manera, a partir de la percepció i l'anàlisi dels elements del so referits a l'altura, la duració, la intensitat i el timbre, l'alumnat hauria de conèixer i utilitzar, de manera combinada, la representació gràfica i els elements bàsics que conformen la música, amb la generació d'un context que permeta l'experimentació i la creació sonora.

Per al reconeixement i l'anàlisi d'aquests elements, resulta especialment interessant el suport de representacions gràfiques convencionals i no convencionals: musicogrames o partitures gràfiques, entre altres. També es procedirà a la identificació de les veus i els instruments en diferents contextos, com a punt de partida per a analitzar-los visualment i auditivament, a una classificació posterior, així com a la valoració dels instruments no convencionals des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible.

Aquest procés de percepció activa de les qualitats del so possibilitarà la base per a la identificació de possibles agressions acústiques. Davant d'un ús indiscriminat del so, l'alumnat hauria d'adquirir els hàbits de percepció reflexiva del entorn sonor propi i proposar alternatives a la contaminació acústica des d'un consum responsable amb la finalitat d'aconseguir una vida saludable.

Quan finalitze el primer curs, l'alumnat hauria de ser capaç de percebre i analitzar, visualment i auditivament, les qualitats del so, així com els elements sonors amb el suport del llenguatge musical convencional i altres llenguatges artístics, i descriure les seues característiques i funcions, utilitzant una terminologia adequada.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de ser capaç de percebre, de manera simultània, i utilitzar, de manera combinada, les qualitats del so en relació amb diferents representacions gràfiques. Al mateix temps, hauria de mostrar la capacitat per a argumentar sobre els processos de percepció i proposar alternatives a les agressions acústiques, utilitzant terminologia específica.

2.3. Competència específica 3.

Construir propostes musicals basades en la interpretació, la improvisació i l'experimentació a partir de les possibilitats expressives i comunicatives del so, el cos i els mitjans digitals mitjançant processos individuals i col·lectius.

2.3.1. Descripció de la competència.

Amb aquesta competència, es pretén fomentar l'expressió musical i dansística, on la interpretació de diferents peces o obres musicals és l'element principal en el qual cal aplicar els coneixements tècnics i artístics adquirits en l'aprenentatge del llenguatge musical.

El so, com a element bàsic en la producció sonora, és la matèria primera per a poder dur a terme interpretacions, improvisacions i creacions musicals. A més del so, disposem del cos com a mitjà per a expressar idees, sentiments i emocions per la seua capacitat expressiva i artística.

La interpretació implica construir propostes musicals amb el suport d'elements com el llenguatge musical o altres llenguatges, i de recursos no convencionals per a facilitar a l'alumnat l'expressió i la comunicació. La improvisació, per la seua banda, requereix un acompanyament guiat per a afavorir el procés d'experimentació i creació cada vegada més lliure.

Aquestes capacitats s'han de consolidar individualment perquè l'alumnat puga després construir propostes col·lectives, afavorint la identitat pròpia i la identitat de grup.

Quan finalitze el primer curs, l'alumnat hauria de descobrir diferents propostes musicals i dansístiques, valorant el treball individual i grupal, utilitzant els elements del llenguatge musical i altres elements per a interpretar propostes diferents mitjançant l'ús del so i el cos, amb una i valorant també la contribució personal al treball en grup des del respecte i l'empatia.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de conèixer i experimentar amb els elements estructurals de la música per a poder investigar propostes diferents amb sentit crític, i ser capaç de construir creacions musicals i interdisciplinàries guiades, de manera individual i col·lectiva, progressant en la interpretació musical. De la mateixa manera, s'hauria d'aprofundir en el control de les emocions i la por escènica en les diferents interpretacions.

2.4. Competència específica 4

Crear projectes musicals i interdisciplinaris mitjançant el disseny, la planificació i l'execució experimentant amb diferents rols, desenvolupant la capacitat crítica, amb una valoració tant el procés com el resultat.

2.4.1. Descripció de la competència

La creació de projectes musicals a l'aula, a través dels eixos propis de la matèria, així com d'altres disciplines, comporta iniciar un procés comú de reflexió i d'anàlisi a partir d'un tema proposat, del disseny i de la difusió posterior, amb l'aplicació d'eines afins a l'àmbit artístic per a desenvolupar tant el procés com el possible resultat final, basant-se en l'ús de recursos d'aprenentatge digitals i de les TIC.

La planificació i el disseny de les diverses fases, que conduiran a un producte final i la difusió d'aquest a través de diversos canals i mitjans, promou la presa de decisions de manera autònoma i la capacitat crítica per part de l'alumnat respecte a la realització del projecte. Aquest procés porta implícita l'aplicació de diversos coneixements adquirits del llenguatge musical vehiculats a través de la veu, els instruments, l'expressió corporal i altres llenguatges musicals, gràfics o gestuals.

Així mateix, el treball en equip de manera col·laborativa i activa, i l'assumpció de diferents rols per a la consecució d'un objectiu comú en forma de projecte musical i interdisciplinari són inherents a aquesta competència, de manera que s'estableix una continuïtat amb l'Educació Primària.

Els projectes musicals multidisciplinaris estableixen una relació més complexa quant a l'organització del disseny i la realització, i necessiten la col·laboració entre docents de les diverses àrees implicades i les necessitats del context sociocultural. En aquest sentit, és d'especial atenció el desenvolupament i la vinculació d'elements relacionats amb les Arts Escèniques.

D'altra banda, aquesta competència pretén que l'alumnat siga capaç de fer una anàlisi valorativa de les professions que intervenen en la realització de projectes. Durant aquest procés, l'alumnat ha d'assumir diversos rols relacionats amb les professions que hi poden intervenir, com són la producció, la interpretació, la direcció, els tècnics i les tècniques audiovisuals o els i les guionistes, entre altres, des d'una perspectiva igualitària.

Quan finalitze el primer curs, l'alumnat hauria de mostrar evidències sobre la capacitat de desenvolupament i col·laboració en totes les fases del projecte, i la capacitat per a treballar amb altres disciplines o àmbits.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de ser capaç d'establir un desenvolupament superior del projecte, ja que el disseny i l'organització d'aquest ha de partir de l'autonomia creixent de l'alumnat mateix i de les aportacions fruit de la capacitat de diàleg i respecte davant del grup. D'aquesta manera, s'incideix en el treball multidisciplinari i en la capacitat de l'alumnat per a integrar i vertebrar els coneixements de diverses àrees.

2.5. Competència específica 5.

Aplicar recursos digitals a l'escolta, la interpretació, la investigació, la creació i la difusió de produccions musicals, adoptant una actitud responsable i d'acord amb la normativa vigent.

2.5.1. Descripció de la competència 5.

En la societat actual, on la tecnologia digital és present de manera quasi permanent en tots els àmbits i amb una relació estreta amb el tipus d'aprenentatge formal i informal que adquireix l'alumnat, pren una rellevància especial el desenvolupament de la competència digital en matèria de música.

Actualment assistim a una transformació digital en la qual els jòvens i els adolescents han canviat els hàbits de comunicació i de consum amb l'ús d'aplicacions, xarxes i plataformes audiovisuals, en què són presents diferents llenguatges i elements creatius. Aquesta transformació implica l'ús d'aquests recursos en els processos de percepció i anàlisi musical, i

en la interpretació i creació en l'àmbit educatiu. L'alumnat es troba en un context digital on es generen espais d'investigació que afavoreixen la creació i el tractament de continguts digitals: saber identificar, localitzar, recuperar, emmagatzemar, organitzar, analitzar i compartir la informació digital, i avaluar-ne finalitat i la rellevància.

Pel que fa a la seguretat, s'ha de garantir un ensenyament d'acord amb els marcs de referència de la Competència Digital Ciutadana i la Competència Digital Docent a través de l'ús adequat d'aplicacions, webs i programes d'edició de partitures, gravació i edició d'àudio.

L'alumnat ha de desenvolupar aquesta competència de manera transversal en els processos creatius i en la realització de projectes artístics, a través dels quals es pot generar una proposta musical, audiovisual o escènica, entre altres, respectant els drets de propietat intel·lectual i triant les llicències d'ús pertinents.

Respecte al primer curs, el nivell de desenvolupament s'hauria de fonamentar en la capacitat bàsica de la recerca, la selecció i la utilització de recursos digitals musicals aplicats a l'escolta, la interpretació, la creació i la investigació per a usar-los posteriorment en la generació de materials i en produccions musicals adaptades al nivell, respectant les normes de protecció de dades, d'autoria i les llicències d'ús i de difusió.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de ser capaç de seleccionar, amb criteri propi, recursos digitals musicals aplicats a l'escolta, la interpretació, la creació i la investigació, de manera que permeten implementar-los en el disseny i la creació de produccions musicals, afavorint el desenvolupament de la identitat pròpia. Al mateix temps, ha d'aportar elements de judici i criteri personal d'acord amb els gustos, els interessos i les preferències perquè, en definitiva, contribuïsquen a un ús i un consum musical responsable i sostenible.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres àrees i amb les competències clau.

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de la matèria.

En aquest apartat presentem les connexions més significatives entre les competències específiques de la matèria de Música.

Entre la competència CE1 i la CE2, hi ha una relació significativa en la mesura que fan referència a la capacitat d'analitzar i relacionar els elements estructurals i tècnics de diferents propostes musicals i els elements que conformen el llenguatge musical en el procés de percepció.

Pel que fa a les connexions de la CE3, la construcció de propostes musicals implica el coneixement i l'ús de diferents elements del so mitjançant la percepció activa i l'anàlisi dels elements estructurals, per tant, es relaciona directament amb la competència CE2.

La competència CE4 implica, necessàriament, la connexió amb les altres, pel que fa a la relació i a la ubicació en el temps de propostes musicals de diferents èpoques i estils, i també, l'anàlisi dels elements (CE1), l'ús de les qualitats del so de manera combinada (CE2), la construcció de propostes musicals (CE3) i la utilització de recursos digitals (CE5).

La competència CE5 està vinculada a processos relacionats amb la resta de les competències, en la mesura en què es fa ús de la tecnologia en el procés d'ensenyament-aprenentatge mitjançant la selecció i la utilització de recursos digitals en els processos de percepció i anàlisi (CE1 i CE2) o d'interpretació, de creació, d'experimentació sonora i de la difusió (CE3 i CE4).

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

La matèria de Música permet establir diferents connexions amb altres matèries de l'etapa. Tenint en compte les competències, els sabers i els criteris d'avaluació, enumerem i relacionem les connexions més rellevants.

La música es relaciona amb la matèria de Plàstica, Visual i Audiovisual en l'ús dels diferents recursos audiovisuals per a la realització de sonoritzacions, ambientacions sonores i en les diferents propostes artístiques. A més, es relaciona en la utilització de llenguatges gràfics no convencionals, com ara els musicogrames o partitures gràfiques en la interpretació musical. També cal destacar les relacions que hi ha entre els períodes històrics i els diferents estils artístics.

Quant a les relacions amb la matèria d'Educació Física, destaquem l'expressió corporal, la dansa i el procés d'interpretació i de creació de coreografies.

La matèria de Geografia i Història es relaciona directament amb els sabers del subbloc Contextos musicals i culturals, ja que fan referència a l'estudi dels diferents períodes històrics.

Referent a la matèria de Biologia i Geologia, destaquem que en les dues es treballen aspectes referents al procés de percepció i coneixement del cos com a element sonor i receptor. També comparteixen el coneixement i el respecte del nostre entorn natural com a inspirador de paisatges sonors i d'exploració sonora.

La matèria de Matemàtiques es relaciona amb l'estudi del sistema d'interval i les dimensions matemàtiques referides al ritme i la duració. A més, comparteix el mètode científic com a mètode en l'elaboració de projectes.

La matèria de Tecnologia i Digitalització comparteix l'estudi dels elements físics del so i les unitats de mesura pròpies, la construcció d'instruments a l'aula o l'ús de dispositius electrònics i eines digitals per a la gravació, l'edició i la difusió musical.

I, finalment, es destaca la connexió amb les matèries lingüístiques, que permeten el treball textual del repertori vocal, així com guions, contes o poemes, entre altres, que es poden utilitzar en diversos projectes musicals i artístics amb la finalitat d'enfortir l'oratòria, la dicció o el foment de la lectura. Així mateix, les llengües seran el mitjà d'expressió oral i escrit que permetran una correcta expressió i utilització d'una terminologia adequada en l'àmbit musical.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

Connexions de les competències específiques de la matèria amb les competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'educació bàsica.

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	x	x						x
CE2						x	x	x
CE3			x	x	x	x		x
CE4	x		x		x	x	x	x
CE5				x			x	x

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

- CCL: Competència en comunicació lingüística
- CP: Competència plurilingüe
- CMCT: Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia
- CD: Competència digital
- CPSAA: Competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: Competència ciutadana
- CE: Competència emprenedora
- CCEC: Competència en consciència i expressió culturals

El quadre adjunt anterior mostra que hi ha una relació especialment significativa i rellevant entre les cinc competències específiques d'aquesta matèria i algunes competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat quan finalitza l'educació bàsica. En tots els casos, aquesta relació opera en les dues direccions. D'una banda, l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques assenyalades contribueix a l'adquisició i el desenvolupament de les competències clau amb les quals estan estretament vinculades; d'altra banda, aquestes competències clau tenen un paper important en l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques assenyalades.

- CE1: en primer lloc, la CE1 es relaciona amb les competències clau CCL, CP i CCEC. Amb la CCL, en la mesura en què l'alumnat ha d'aprendre a expressar fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de manera oral i escrita, de manera clara i adequada en diferents contextos, evidenciant una actitud cooperativa i respectuosa. La CP permet treballar de manera eficaç la comunicació en una o més llengües i ampliar el repertori lingüístic en terminologia musical. En relació amb la CCEC, l'alumnat ha d'analitzar els aspectes essencials de propostes de èpoques i estils diferents mitjançant la percepció activa, reconeixent i argumentant sobre els llenguatges i els elements tècnics, amb l'expressió d'idees i opinions pròpies.
- CE2: en segon lloc, la CE2 està connectada amb les competències clau CC, CE i CCEC pel fet que la CC implica participar en activitats per a la presa de decisions i la resolució de conflictes amb actitud democràtica per a fomentar el desenvolupament sostenible. La CE es relaciona amb buscar, examinar i comparar oportunitats, necessitats i reptes que s'han d'afrontar amb sentit crític i usar destreses creatives per a proposar solucions originals, ètiques i sostenibles, prenent consciència de l'impacte en l'entorn. En relació amb la competència de CCEC, l'alumnat ha de ser capaç de reconèixer i analitzar el llenguatge i els elements tècnics de les diferents manifestacions artístiques, afavorint l'enriquiment cultural.
- CE3: en tercer lloc, la CE3 es vincula amb les competències clau CTEM, CD, CPSAA, CC i CCEC, ja que, a través de la CTEM, l'alumnat ha d'utilitzar mètodes propis del raonament matemàtic en la interpretació musical. En la CD, ha de fer cerques de manera crítica per a conèixer, crear i difondre continguts digitals que formen part de les diferents propostes musicals i interdisciplinàries. Quant a la CPSAA, l'alumnat ha d'expressar i argumentar opinions, participant activament en el treball en grup, distribuint i acceptant les tasques i les responsabilitats per a la construcció de propostes cooperatives, i planificant objectius de treball individual i grupal. La CC fomenta la participació en activitats i la resolució de conflictes de manera constructiva i dialogada, afavorint la

cohesió social. La construcció de propostes musicals i dansístiques implica el desenvolupament de la CE, competència que desenvolupa el procés creatiu de generar idees, establir objectius i emprendre tasques i presa de decisions. En relació amb la competència de CCEC, l'alumnat ha de conèixer el llenguatge per a crear productes artístics i culturals a través de la interpretació, la improvisació i la composició mitjançant diferents suports i tècniques.

- CE4: en quart lloc, la CE4 es relaciona amb les competències clau CL, STEM, CPSAA, CC, CE, CCEC, ja que la CL és necessària a l'hora d'implementar un projecte musical mitjançant la participació activa en l'elaboració de les diverses fases i en la difusió. Al mateix temps, la CTEM permet plantejar i desenvolupar projectes que segueixen el procés de disseny per a realitzar els diferents productes. La CPSAA exigeix participar en l'elaboració d'un projecte musical de manera individual i col·lectiva, comprendre la diversitat d'aportacions per a incorporar-les a l'aprenentatge, respectar-les i aportar la visió i opinió pròpia de manera respectuosa. Quant a la relació amb la CC, l'alumnat, com a partícip d'un projecte musical o interdisciplinari col·lectiu, ha de comprendre idees relatives a la identitat pròpia i establir relacions grupals i interculturals. Així mateix, ha de valorar fets rellevants relatius al seu entorn i mostrar una actitud democràtica fonamentada en els Drets Humans, la diversitat cultural, la igualtat de gènere i la cohesió social. La CE evidencia el coneixement dels diferents elements i les fases que conformen una proposta musical, i la participació activa en els diferents projectes, assumint diversos rols. En relació amb la competència de CCEC, l'alumnat ha de crear projectes artístics i culturals, expressant idees, opinions, sentiments i emocions de manera creativa i oberta, amb actitud col·laborativa i de respecte.
- CE5: en últim lloc, la CE5 està connectada, especialment, amb les competències clau CD, CE i CCEC quant al fet que l'alumnat s'ha de valdre de recursos per a buscar i seleccionar informació necessària de manera crítica i utilitzar eines digitals de diversa índole durant el procés, en el resultat final i en la difusió d'aquest resultat. Pel que fa a la relació d'aquesta competència específica amb la CD, l'alumnat ha d'emprar recursos digitals i de les TIC per a compartir creacions d'aula a través del web social, desenvolupant una identitat i un criteri propis amb sentit de consum responsable i sostenible d'acord amb la normativa vigent, i contribuir a la prevenció del ciberassetjament i a l'educació d'una societat segura digitalment. En relació amb totes les competències anteriors, la CE és present des del moment en el qual s'han d'ordenar processos de cerca, investigació, creació, interpretació i participació en produccions musicals, adquirint diferents rols i fases. Finalment, i en relació amb la competència de CCEC, l'alumnat ha de conèixer, seleccionar i utilitzar diversos mitjans i tècniques per als diferents projectes, respectant i protegint la creativitat i les produccions dels altres.

4. Sabers bàsics

4.1. Introducció

En aquest apartat presentem els sabers bàsics que cal desenvolupar en cadascun dels cursos de la matèria de Música.

Els sabers bàsics són el conjunt de coneixements que l'alumnat ha d'adquirir al llarg de l'etapa per a poder desenvolupar les competències específiques, i que es poden ampliar amb altres sabers desitjables al llarg de l'Educació Secundària. Aquests sabers bàsics es distribueixen en dos blocs que alhora es divideixen en subblocs (SB) i aquests, al mateix temps, en grups (G),

seguint la classificació que es fa en l'etapa primària i que possibiliten una continuïtat a l'aprenentatge, amb la finalitat de donar una formació contínua, integral i sòlida.

El primer bloc, Percepció i anàlisi, fa referència, en primer lloc, als sabers que es treballaran des del vessant perceptiu del so i l'anàlisi corresponent des dels diferents contextos musicals i culturals: obres de diferents èpoques i estils, intèrprets, patrimoni o gèneres musicals detallats en el subbloc Contextos musicals i culturals; i, en segon lloc, als elements del llenguatge musical: ritme, melodia o harmonia, entre altres, detallats en el subbloc Elements del so i estructura musical.

El segon bloc, Interpretació i creació, fa referència a l'ús del llenguatge musical i altres llenguatges per a la improvisació, la interpretació i la creació. Aquests sabers es recullen, en primer lloc, en el subbloc Expressió individual i col·lectiva i, en segon lloc, en el subbloc Projectes artístics, dedicat a l'elaboració de produccions artístiques i a la participació activa de l'alumnat en totes les fases d'aquestes produccions.

Cal destacar que els dos blocs s'interrelacionen i es poden treballar de manera integrada, ja que el fenomen sonor i els elements que la conformen, així com els diferents contextos on es produeixen, permeten el treball global i necessari per a un desenvolupament adient.

En la gradació de sabers, es pot observar que, en el primer curs, cobren importància els aspectes referents al llenguatge musical, amb la finalitat d'assentar unes bases que provenen de l'Educació Primària, i els diferents contextos musicals actuals, mentre que, en el segon, s'emfatitzen els aprenentatges sobre contextos musicals històrics, així com l'elaboració de projectes artístics mitjançant la percepció, la interpretació i la creació musical i interdisciplinària.

Les competències específiques es despleguen, atenent els sabers bàsics de la matèria de Música i requereixen d'una adquisició i desenvolupament. A més, hi ha una vinculació entre les competències específiques i els blocs de sabers bàsics. Concretament, la competència 1 i 2 fa referència al bloc 1, Percepció i anàlisi, mentre que la competència 3 i 4 estan referides al bloc 2. D'altra banda, la competència 5 té un caràcter transversal en tots els blocs.

4.2. Bloc 1. Percepció i anàlisi

SB. 1.1. Contextos musicals i culturals (CE1, CE2)	1r curs	2n curs
G1. Obres i intèrprets		
Evolució de la música i de la dansa occidental. Obres de diferents estils i períodes històrics des dels inicis fins a la música actual.		x
Mites, estereotips i rols de gènere transmesos a través de la música i la dansa. Professions musicals des d'una perspectiva igualitària.	x	x
Compositores i compositors d'estils i èpoques diferents.	x	x

Intèrprets i grups de l'actualitat: actuacions en viu i registrades per mitjans audiovisuals.	x	x
G2. Patrimoni musical		
Música tradicional a Espanya i la diversitat cultural.	x	
Patrimoni musical de la Comunitat Valenciana. Estils, danses, esdeveniments i manifestacions.	x	
Música i dansa d'altres cultures del món.	x	
Música popular urbana i contemporània.		x
L'evolució del so i la música en els mitjans audiovisuals i les tecnologies digitals.	x	x
G3. Gèneres musicals i escènics		
Classificació dels gèneres musicals i escènics.	x	x
Els gèneres en diferents contextos històrics.		x
Funció social de la música.	x	x
G4. Agrupacions vocals i instrumentals		
Agrupacions vocals i instrumentals representatives de músiques del món i de la música tradicional.	x	
Formacions en la música popular urbana i contemporània.		x
Agrupacions vocals i instrumentals representatives al llarg dels diferents períodes històrics.		x
G5. La veu i els instruments		

Classificació de la veu i de les diferents famílies instrumentals.	x	
Organologia representativa de músiques del món i tradicional.	x	
Organologia de música popular urbana.		x
Instruments no convencionals des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible.	x	x
Reconeixement de veus i instruments en obres de diferents èpoques i estils.		x
G6. Terminologia i normes de comportament		
Terminologia musical. Argumentació oral i escrita.	x	x
Pautes d'atenció i comportament en l'audició musical i davant de diferents propostes artístiques. Actitud oberta i valorativa.	x	x

SB.1.2. Elements del so i estructura musical (CE1, CE2, CE5)	1r curs	2n curs
G1. El procés d'escolta		
Elements que intervenen en el procés d'audició. L'oïda.	x	
Escolta activa. Pautes d'atenció, percepció i memòria.	x	x
G2. Les qualitats del so		
Les qualitats del so: altura, intensitat, duració i timbre. Representacions gràfiques. Unitats de mesura.	x	
Relació entre el silenci, el so i el soroll amb l'entorn. Agressions acústiques i creació d'ambients sonors saludables.	x	

G3. El caràcter		
El caràcter musical. La música i les seues sensacions.	x	
G4. El ritme		
Pols, tempo i matisos agògics. Classificació dels compassos.	x	
Recursos rítmics i melòdics: síncope, contratemps i valors irregulars.	x	x
G5. Melodia i harmonia		
La melodia. Identificació de diferents tipus de melodies: lineals, ondulades i trencades.	x	
Escales musicals. Intervalls.	x	x
L'harmonia: armadures bàsiques i graus tonals. L'acord.	x	x
Textures musicals: monodia, polifonia, contrapunt, homofonia i melodia acompanyada.	x	
Textures musicals dels diferents gèneres i estils en les diferents èpoques.		x
G6. Estructura i forma		
L'organització de l'estructura musical.	x	
Formes musicals dels diferents gèneres i estils en les diferents èpoques, gèneres i estils.		x
G7. Recursos digitals i de les TIC relacionats amb la percepció		
Aplicacions, webs i programes d'edició de partitures, gravació i edició d'àudio.	x	x

4.3. Bloc 2. Interpretació i creació

SB.2.1. Expressió individual i col·lectiva (CE3, CE4)	1r curs	2n curs
G1. Interpretació i tècnica vocal		
La tècnica vocal: respiració, fonació i impostació. Cura i manteniment de la veu: hàbits saludables.	x	
Obres vocals a una i diverses veus, <i>a cappella</i> o amb acompanyament instrumental. Repertori vocal. La memòria musical en la producció vocal.	x	x
G2. Interpretació i tècnica instrumental		
La tècnica instrumental: respiració, control postural, emissió del so, articulació i digitació.	x	
Progressions bàsiques d'acords. El xifratge internacional.		x
Obres instrumentals d'interpretació individual i grupal. Repertori instrumental polifònic. La memòria musical i l'aprenentatge per imitació.	x	x
G3. Cura instrumental		
La cura i el manteniment dels instruments.	x	x
La construcció d'instruments senzills a partir de materials de l'entorn.	x	x
G4. Creació i improvisació		
Principis bàsics de creació musical en contextos escolars.	x	
El text musical. Creació de textos musicals.		x
La improvisació sobre pautes prèviament establides. L'experimentació, l'exploració sonora i la sonorització.	x	x

G5. La notació musical		
Elements bàsics de la notació musical i representacions gràfiques no convencionals aplicats a la pràctica.	x	x
G6. Habilitats motrius		
Tècnica corporal.	x	
El cos com a mitjà d'expressió.	x	x
Pautes de creació de coreografies bàsiques i improvisació.		x
Dances del món i tradicionals.	x	
Dances de diferents èpoques històriques i de música popular urbana.		x
Percussió amb objectes sonors. La percussió corporal.	x	x

SB.2.2. Projectes artístics (CE3, CE4, CE5)	1r curs	2n curs
G1. Planificació		
Fases i criteris de valoració en projectes musicals i interdisciplinaris.	x	
Àmbits artístics i professionals que intervenen en els projectes i/o les seues fases.	x	
Estratègies de cerca, selecció i reelaboració d'informació de qualitat.	x	
G2. Producció artística		
Projectes basats en la veu, els instruments i l'expressió corporal mitjançant l'ús dels elements del llenguatge musical.		x
G3. Arts escèniques		

Elements estructurals i tècnics de les arts escèniques: cos, espai, temps, discurs, estructures i actuació.	x	x
G4. Tecnologia per a la producció musical		
Recursos digitals i de les TIC aplicats a la interpretació, la creació i la gravació.	x	x
Llicències d'ús, autoria i protecció de dades. Plantejaments i hàbits de consum ètics i responsables.	x	x
G5. Actitud		
Pautes d'atenció i comportament en la participació en les diferents propostes artístiques.	x	x
El control de les emocions en la millora de la interpretació en públic.	x	x

5. Situacions d'aprenentatge.

Dissenyar situacions d'aprenentatge implica prendre decisions sobre els espais, els temps i les formes d'organització més adequades perquè l'alumnat pugua assolir certes finalitats o propòsits educatius. En aquest apartat, es recullen determinats principis que poden ajudar en el disseny de les activitats.

Els docents de Música dissenyaran transposicions didàctiques amb la finalitat de promoure la construcció d'aprenentatges i el desenvolupament de les competències, de manera progressiva i seqüenciada, a partir de la consolidació gradual dels sabers proposats. De la mateixa manera, aquestes situacions i accions han d'afavorir, en la mesura que siga possible, el descobriment autònom, així com contribuir a l'adaptació al context particular de cada centre educatiu.

L'adquisició d'aprenentatges implica establir situacions d'aprenentatge diverses i innovadores que combinen diferents tipus d'ensenyament dirigits amb uns altres més col·laboratius i/o basats en metodologies actives. Convé plantejar aprenentatges en forma de reptes, projectes, investigacions, produccions artístiques i, en definitiva, elaboració de projectes artístics de manera individual i col·laborativa, en què s'apliquen els coneixements apresos i faciliten la transferència de sabers de la matèria de Música en relació amb la resta de matèries.

Seguint aquesta línia, es fomenten aprenentatges significatius, promovent la lectura, la recerca i la discriminació d'informació en diferents fonts, l'ús d'eines digitals, el joc i l'expressió artística, la interpretació, la improvisació, la creació musical, l'assistència a concerts, les visites a entitats i associacions culturals, l'assessorament i la presència d'experts i expertes externes a l'aula, compositors i compositores, lutiers, tècnics de so o músics, entre altres. Tot això, amb la finalitat de participar en processos i generar diversitat de projectes a partir de detonants o punts de partida de l'entorn immediat i de la realitat de l'alumnat, basats, principalment, en la

dramatització, la interpretació i la creació musical i coreogràfica, *performances*, productes audiovisuals i/o multidisciplinaris.

Aquestes possibles situacions d'aprenentatge relacionen, de manera implícita, el foment de la cultura a partir de la relació amb el context pròxim i han de garantir la creació de situacions que aproximen l'alumnat al patrimoni més pròxim a partir del coneixement de manifestacions musicals singulars, intèrprets locals, repertori tradicional o institucions musicals pròximes, entre altres.

Per la fisonomia de l'assignatura, s'han de tindre en compte espais i temps que, de vegades, tenen poc a veure amb els que tradicionalment s'associen amb la pràctica docent, per la qual cosa es valoraran els llocs del centre escolar i l'entorn per a la creació de recursos o propostes pròpies. De la mateixa manera, la formació de l'alumnat en l'àmbit musical i dansístic es produeix en qualsevol espai físic i temporal, des de l'eixida de la llar, en descansos, des de les diferents matèries o en les activitats complementàries i extraescolars.

Per aquesta raó, s'han de tindre en compte les pràctiques associades a l'aprenentatge informal en un entorn sonor i musical, com és el de la nostra societat, on l'alumnat aprèn i dialoga sobre la música que l'envolta.

Així mateix, és important implicar l'alumnat en la conservació del material, l'equipament i les infraestructures escolars de l'aula a partir de la reflexió sobre les normes i els valors que subjauen en les accions. En aquesta matèria, especialment, s'ha de fomentar l'ús, el maneig i la cura d'instruments musicals convencionals divergents: instruments d'aula, instruments no convencionals, instruments moderns o instruments tradicionals, així com l'ús elevat de dispositius electrònics de producció i gravació musical que generen situacions d'aprenentatge pròpies d'una educació del segle XXI.

Les activitats i les propostes s'han de realitzar, seguint el Disseny Universal d'Aprenentatge (DUA), facilitant els recursos materials i afavorint l'accés a l'aula i a activitats dins i fora del centre.

A l'hora d'avaluar, s'han d'utilitzar diferents instruments d'heteroavaluació, autoavaluació i coavaluació, que permeten avaluar tant el procés d'aprenentatge com el producte final. Hem de disposar d'instruments d'avaluació diversos adequats a l'esdevindre de la nostra matèria, que ens ajuden a comprovar el grau d'adquisició de l'aprenentatge per a poder establir els ajustos pertinents en el procés, com ara rúbriques, escales d'observació, diaris de classe o anàlisi de gravacions, entre altres.

En tots els processos d'ensenyament-aprenentatge i de projectes artístics, es fomenta la tolerància i el respecte a les manifestacions i opinions diferents, fruit de la diversitat i la igualtat, com a font d'enriquiment personal, fomentant el treball grupal i valorant les aportacions al bé comú. Totes les activitats que es facen han de garantir la convivència i els valors democràtics, a més de promocionar la participació activa en el centre i fora d'aquest, donant a conèixer el treball d'aula des d'una perspectiva sostenible i contribuint a la consecució dels reptes i els desafiaments del segle XXI.

6. Criteris d'avaluació

6.1. Competència específica 1

Analitzar propostes musicals, corporals i multidisciplinàries de èpoques i estils diferents per mitjà de la percepció activa, relacionant els elements estructurals i tècnics amb sentit crític, i valorant la diversitat cultural que representen.

1r ESO	2n ESO
<p>CE1.1.</p> <p>Identificar els elements estructurals i tècnics de gèneres i estils musicals diferents i multidisciplinaris relacionant-los entre si i valorant-ne la diversitat.</p>	<p>CE1.1.</p> <p>Analitzar les característiques de propostes musicals i multidisciplinàries de gèneres, èpoques i estils diferents a partir dels elements estructurals i tècnics relacionant-les entre si i valorant-ne la diversitat.</p>
<p>CE1.2.</p> <p>Emetre opinions personals a partir de propostes musicals, corporals i multidisciplinàries, de manera oral o escrita, amb actitud oberta i terminologia adequada.</p>	<p>CE1.2.</p> <p>Argumentar judicis crítics sobre propostes musicals, corporals i multidisciplinàries, de manera oral o escrita, amb actitud oberta i terminologia adequada.</p>
<p>CE1.3.</p> <p>Reconèixer elements del patrimoni musical de l'entorn de l'alumnat valorant-ne la diversitat.</p>	<p>CE1.3.</p> <p>Apreciar la riquesa del patrimoni musical de diferents èpoques i estils, reconèixer-ne les funcions i característiques, i respectant-ne la diversitat.</p>

6.2. Competència específica 2.

Relacionar els elements, les característiques i representacions gràfiques del so, els instruments i la veu a partir de l'anàlisi auditiva i visual, i el plantejament de solucions a les agressions acústiques de l'entorn.

1r ESO	2n ESO
<p>CE2.1.</p> <p>Reconèixer les qualitats del so, de manera combinada, les característiques i la representació gràfica.</p>	<p>CE2.1.</p> <p>Analitzar autònomament les qualitats del so, de manera combinada, les característiques i la representació gràfica, utilitzant el llenguatge musical i altres llenguatges.</p>
<p>CE2.2.</p> <p>Identificar les veus i els instruments en diferents contextos sonors.</p>	<p>CE2.2.</p> <p>Reconèixer les veus i els instruments en diversos contextos sonors, descriure'n les</p>

	principals funcions, atenent a diferents classificacions.
CE2.3. Identificar agressions acústiques de l'entorn i reflexionar sobre possibles solucions.	CE2.3. Proposar solucions a les agressions acústiques de l'entorn pròxim, mitjançant la percepció reflexiva i la sensibilització.

6.3. Competència específica 3.

Construir propostes musicals basades en la interpretació, la improvisació i l'experimentació a partir de les possibilitats expressives i comunicatives del so, el cos i els mitjans digitals, mitjançant processos individuals i col·lectius.

1r ESO	2n ESO
CE3.1. Interpretar propostes musicals, utilitzant els elements del llenguatge musical i enriquint la identitat pròpia.	CE3.1. Interpretar propostes musicals de manera individual i grupal, utilitzant els elements del llenguatge musical i altres representacions gràfiques, i valorar l'assaig com a espai d'escolta i aprenentatge.
CE3.2. Crear improvisacions de manera guiada mitjançant processos individuals i col·lectius.	CE3.2. Crear diferents propostes musicals i improvisacions, afavorint el respecte i el sentit crític.
CE3.3. Experimentar amb les possibilitats expressives i comunicatives del so i el cos.	CE3.3. Experimentar amb les possibilitats expressives i comunicatives del so, el cos i els mitjans digitals en la creació de propostes, mostrant confiança en les capacitats pròpies i valorant les dels altres.
CE3.4. Manifestar idees, sentiments i emocions per a afavorir processos comunicatius, d'empatia i respecte.	CE3.4. Expressar idees, sentiments i emocions sobre les propostes realitzades per a potenciar la comunicació, l'empatia i el respecte cap als altres.

6.4. Competència específica 4.

Crear projectes musicals i interdisciplinaris mitjançant el disseny, la planificació i l'execució d'aquests projectes, experimentant amb diferents rols i desenvolupant la capacitat crítica, amb una valoració tant del procés com el resultat.

1r ESO	2n ESO
<p>CE4.1.</p> <p>Identificar els processos de creació, edició i difusió musical i les professions que hi intervenen.</p>	<p>CE4.1.</p> <p>Analitzar els processos de creació, edició i difusió, així com les professions que intervenen en projectes musicals i interdisciplinaris.</p>
<p>CE4.2.</p> <p>Planificar les fases principals d'una producció musical i la difusió.</p>	<p>CE4.2.</p> <p>Dissenyar projectes musicals i interdisciplinaris a partir de les fases amb una valoració tant el procés com el resultat, argumentant les conclusions adoptades.</p>
<p>CE4.3.</p> <p>Utilitzar tècniques d'interpretació musical i corporal, potenciant la manifestació i el control d'emocions.</p>	<p>CE4.3.</p> <p>Utilitzar els coneixements adquirits en diferents disciplines en la creació de projectes artístics com a mitjà de cohesió i participació activa.</p>

6.5. Competència específica 5.

Aplicar recursos digitals a l'escolta, la interpretació, la investigació, la creació i la difusió de produccions musicals adoptant una actitud responsable i d'acord amb la normativa vigent.

1r ESO	2n ESO
<p>CE5.1.</p> <p>Emprar recursos digitals i de les TIC per a compartir creacions d'aula a través del web social, desenvolupant una identitat i un criteri propis amb un sentit del consum responsable i sostenible d'acord amb la normativa vigent.</p>	<p>CE5.1.</p> <p>Buscar informació i recursos musicals en diferents mitjans digitals de manera contrastada i amb l'anàlisi i la valoració de les diferències.</p>

<p>CE5.2</p> <p>Tractar informació musical en diferents mitjans digitals de manera contrastada, utilitzant recursos, entorns informàtics i serveis en xarxa.</p>	<p>CE5.2.</p> <p>Utilitzar recursos digitals de manera individual o col·lectiva per a la percepció, la creació, la interpretació, la gravació i/o l'edició musical de les produccions creades.</p>
<p>CE5.3.</p> <p>Compartir informació i continguts digitals en projectes musicals col·laboratius, utilitzant les TIC i aplicant bones conductes per a la prevenció del ciberassetjament.</p>	<p>CE5.3.</p> <p>Practicar un consum digital responsable de recursos i productes musicals, respectant les llicències d'ús i la normativa vigent de protecció de dades i autoria.</p>